

PO UPADKU POWSTANIA STYCZNIOWEGO

Po stłumieniu Powstania Styczniowego rząd carski stopniowo likwidował resztki autonomii **Królestwa Polskiego**, którego nazwę zmieniono na Kraj Nadwiślański.

- 1866** - rozwiązano Sekretariat Stanu dla Królestwa, a utworzono Własną Jego Cesarskiej Mości Kancelarię dla Spraw Królestwa. Rada Stanu i Rada Administracyjna Królestwa Polskiego zostały zlikwidowane. Zniesiona została Komisja Wyznań i Oświecenia i zastąpiona przez uzależniony od Petersburga Warszawski Okręg Naukowy.
- 1867** - zniesiono autonomię Królestwa Polskiego, jego nazwę i budżet, dwa lata później zlikwidowano Szkołę Główną Warszawską, a setkom miast wspierających powstanie odebrano prawa miejskie, doprowadzając je tym samym do upadku.
- 1874** - zniesiono urząd **namiestnika**
- 1886** - zlikwidowano Bank Polski. Skasowano klasztory katolickie w Królestwie, skonfiskowano około 1600 majątków ziemskich i rozpoczęto intensywną rusyfikację ziem polskich.

Postugiwanie się językiem polskim na Litwie, Ukrainie i Białorusi zostało zakazane, majątki należące do Polaków były konfiskowane, Polacy nie mogli kupować ziemi. Urzędnicy pracujący w administracji rekrutowani byli spośród ludzi chętnych do prowadzenia tej antypolskiej polityki. Rozpoczęto intensywną rusyfikację, która nie ominęła szkół, w których językiem wykładowym stał się rosyjski, rusyfikacji poddane zostały również treści przekazywane na lekcjach. Towarzystwa oświatowe i kulturalne nie mogły funkcjonować.

W **Zaborze Pruskim** rozpoczęła się germanizacja. Po zjednoczeniu Niemiec w 1871 roku kanclerz Otto von Bismarck rozpoczął „walkę o kulturę” - kulturkampf. Ze szkół usunięto język polski, a wobec dzieci, które odezwały się w szkole po polsku, stosowano kary cielesne.

- 1886** - powstała Komisja Kolonizacyjna, której zadaniem był wykup ziemi od Polaków mieszkających w Wielkopolsce oraz na Pomorzu Gdańskim. W ich miejsce osiedlani byli koloniści z Niemiec.
- 1894** - założono w Poznaniu Związek Popierania Niemczyzny w Marchiach Wschodnich nazwany Hakatą (od nazwisk założycieli Hansemanna, Kennemanna, Tiedemanna). Celem organizacji zrzeszającej niemieckich nacjonalistów była germanizacja ziem polskich, m.in. poprzez wprowadzenie obowiązku uzyskania pozwolenia przed postawieniem budynku.
- Parlament Rzeszy przegłosował nowe prawo o stowarzyszeniach, nazywane kagańcowym. Nakazywało ono prowadzenie **1908** - wieców i zebrań w języku niemieckim. Zebrania w języku polskim mogły odbywać się tylko w miastach, gdzie ludność polska stanowiła więcej niż 60%.

20 maja 1901 dzieci ze szkoły we Wrześni rozpoczęły strajk. Uczniowie sprzeciwiali się brutalnej germanizacji, a przede wszystkim odmawiania modlitw i prowadzenia lekcji religii w języku niemieckim. Za nieposłuszeństwo nauczyciel wymierzył uczniom karę cielesną. Sprawa przemocy, która dotknęła dzieci z Wrześni nie pozostała bez echa. W obronie prawa do nauki rodzimego języka występowali Henryk Sienkiewicz i Maria Konopnicka. Incydent we Wrześni zainspirował falę strajków dzieci, która przetoczyła się przez zabór pruski w latach 1906-1907.

Opór germanizacji stawiało 75 tys. dzieci w ponad 800 szkołach.

W zaborze austriackim utworzona została **autonomia galicyjska**.

Jej powstanie zostało przyspieszone przez przegraną Austrii w wojnie z Prusami w 1866 roku. Powołany został Sejm Krajowy, którego kompetencje dotyczyły niektórych spraw wewnętrznych Galicji (gospodarka, oświata i kultura).

W roku 1867 wprowadzono konstytucję grudniową, która zapewniała wszystkim mieszkańcom prawa i wolności obywatelskie, a akty cesarskie z lat 1865-1867 i 1869-1873 doprowadziły do autonomii administracji państwowej. Do szkół, również wyższych i urzędów wprowadzono język polski. Autonomia Galicji nie oznaczała pełnej niezależności, pozwoliła jednak na rozwój polskiej kultury, oświaty i działalność politycznej.

W całej Polsce i Europie znany stał się Michał Drzymała i jego wóz. Obowiązujące z zaborze pruskim prawo wymagało uzyskania pozwolenia na budowę, realizujące politykę germanizacji władze niechętnie go udzielały ludności polskiej. W tej sytuacji Drzymała kupił wóz cyrkowy, w którym zamieszkał. Wóz próbowano usunąć argumentując tym, że stojący w jednym miejscu przez ponad 24 godziny staje się domem. Wobec tego Drzymała codziennie przesuwał wóz na niewielką odległość, by jako pojazd ruchomy nie podlegał przepisom prawa budowlanego. Po kilku latach sądowo-administracyjnego sporu ostatecznie władze usunęły wóz. Drzymała zamieszkał wówczas w lepiance, którą niedługo później zburzono ze względu na naruszenie przepisów przeciwpożarowych. Drzymała ostatecznie sprzedał działkę i kupił inną, ze starym domem, na remont którego niepotrzebna była zgoda urzędów. Słynny wóz stał się symbolem chłopskiego oporu wobec zaborcy i germanizacyjnych praktyk stosowanych wobec Polaków. W 1937 roku Michał Drzymała został pośmiertnie odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, a w roku 1939 jego rodziną wieś przemianowano na Drzymałowo.